

El negre del blanc i negre

Antoni Serra

Som un home estrany (malgrat que, per ara, no m'hagin sortit brànquies) i, en conseqüència, un comentarista cinematogràfic de gusts un xic estrambòtics i indisiplinats. Ho sé, i això fa que sovint m'hagi de refugiar en el sac que guarda els registres més poc convencionals, per més que alguns companys de cau em siguin profusament incòmodes.

Bé, doncs, ara que he de parlar de «negres» en cel·luloide, em veig obligat a fer una confessió prèvia: em molesta haver de parlar de negres, de gèneres i, en general, de tot un gruix de terminologia convencional que de vegades funciona més com un estigma que no simplement com a punt de referència. La màquina de consumir té aquests cercles: pot provocar rebuig fins i tot en els ritals suposadament més addictes. I és així, no tan sols pel que fa a la cinematografia, sinó també a la literatura. Crec saber què és una bona novel·la o una bona pel·lícula —n'assumeix el perill d'equivocar-me, com faria qualsevol individu que no es consideri imbuït de la gràcia papal—, però no me n'entenc de colors: negres, roses o grocs. En tot cas, puc dir com a escriptor que sovint m'han emblanquinat, això sí, cosa que, d'altra banda, ha succeït i succeirà a mig món per imperatiu de l'altre mig.

I tanmateix, no puc ignorar que hi ha hagut alguns escriptors prou valorats per mi, l'obra dels quals, considerada «negra» per alguns crítics, catedràtics universitaris de birret i editors amb pocs escrúpols, han traslladat al cinema amb més o manco encert. Gairebé sempre, o majoritàriament, amb poc encert. Aquests escriptors són: Raymond Chandler, Dashiell Hammet, Edgar Wallace, Edgar A. Poe, Conan Doyle, Charles Williams, James M. Cain, Georges Simenon, S. S. van Dine... i un llarg, excessiu, confús i esbaldregat etcètera.

Tot i que la llista és llarga, he de dir, si no m'heu d'expulsar del paradís imaginari (no sempre coincideix amb el de Milton, sinó més aviat amb l'Inferno del Dante), que les pel·lícules que s'han

fet sobre novel·les d'aquests personatges mai no m'han arribat a interessar gaire. I, en canvi, films basats en arguments d'escriptors que consider mediocres han tingut la virtut de despertar-me la curiositat i una certa admiració, com, per exemple, *Witness for the Prosecution* (1957), basada en l'obra teatral d'aquella flòvia victoriana que nomia Agatha Christie, però amb un actor d'excepció: Charles Laughton.

I és que, ho repetesc, som un poc especial i estrany...

Fins a tal punt és així, que no veig per què m'ha d'interessar *Histoire d'un crime*, de Zecca (1901, quan just acabava de néixer aquest art dit setè: algú en sap la raó?), si no és perquè em va entusiasmar aquell excepcional fotografia del «somni d'un reu».

Tampoc no té res a veure amb el color negre que ara em vengui de gust recordar el film de Robert Siodmak, *The Suspect* —fins i tot el tornaria a veure ara mateix—, sinó amb el fet que hi hagi el Laughton jove que l'interpreta (1944), encara que sigui amb toupé frontal. Em passa el mateix amb el *Victor Mature de Cry of the City* (1949), antítesi de l'home

aquell de la túnica enrotllada i, per suposat, sagrada, que em va sorprendre per la sobrietat de què feia gala sota el capell de feltre gris.

He de confessar també que el Cain que realment m'agrada no és el de coloraines i més recent, sinó el que Visconti va traslladar al cine amb el títol d'*Osessione* (1942) enlloc de *The Postman Always Rings Twice*?

I igualment som feliç imaginant-me una vegada més Cynthia O'Neal (per bellesa, ben bé podria ser la nostra Francisca Niell) amb camisa de dormir fins als turmells, un tres quarts de pells de marta i sabates d'argent brillant, en el moment que puja l'escala a *Assignment to Kill* (1969) de Sheldon Reynolds. Quant als detectius de tot pelatge que hi pul·lulen, trob que cap d'ells no arriba a la sola de les sabates del Marlowe de Robert Mitchum—, tret de Quinlan, interpretat per Orson Welles. Tampoc cap Sherlock Holmes no em fa el pes, però aquest criteri canvia favorablement si parlem de *The Private Life of Sherlock Holmes* (1970) de Billy Wilder o del Holmes que en ocasions interpretava Basil Rathbone.

Ja ho deia abans: de convencions només en reconec una, que és la que va implícita en la transgressió de la realitat.

Així no ha de sorprendre ningú que, per acabar, citi les paraules que Chandler va escriure a James Sandoe, el 1944: «Molt de tard en tard, a un escriptor policíac, el tracten com un escriptor, però això succeeix rarament». I en el cinema, què? Doncs, em fa l'efecte que el ghetto funciona amb la mateixa eficàcia. La diferència és que potser no cal que el tracte sigui especialment despectiu, ja que el cinema és considerat pels mandarins com un art menor. Sigui com sigui, jo vaig a les meves: no hi ha cinema ni negre ni cinema blanc, només bones pel·lícules o, dit en vernacle de poble, putes merdes. Amb perdó. ❖

Carmen, (Martha Vickers): — No és molt alt, vostè.
Marlowe (Humphrey Bogart): — Vaig fer el que vaig poder;
a *El Sueño Eterno*, 1946